

Mostar, grad svjetlosti

Intervju učenika Koledža ujedinjenog svijeta u Mostaru (United World College in Mostar), Ane Čović i Elvise Krahića iz Bosne i Hercegovine, Christian Hasenhüttla iz Austrije i Malak Alsayyad iz Egipta, koji su intervjuirali učenike Gimnazije Mostar (Mia Rotim, Maria Čerkić, Irsa Nožić i Anes

naročito dijela oko Neretve, vas zarobi na jednom mjestu po nekoliko sati dok uživate u pogledu i upijate zvukove. O Starom mostu, kao simbolu Mostara, pisali su svi oni koji su u svojim putopisima ili studijskim bilješkama govorili o Mostaru.

Vrlo zanimljivi podaci, Irsa što nam možeš reći o ostalim gradskim znamenitostima?

Znaš, Mostar je prije svega grad mostova i

Macić).

Prije osam godina, u Mostar su došli srednjoškolci iz cijeloga svijeta kako bi pokazali svima da različiti mogu živjeti u jedinstvu. Mi, kao učenici Koledža Ujedinjenog Svijeta, imamo priliku dijeliti prostor i svakidašnje vrijeme s učenicima Gimnazije Mostar, velike građevine koja ponosno stoji u središtu grada više od stotinu godina. Imali smo priliku razgovarati s dvije učenice koje su nam odgovorile na sva pitanja koja su nas zanimala o gradu Mostaru.

Draga Marija, mi znamo da je Mostar grad u srcu Hercegovine s imenom vezanim uz mostove, rijeku, mostare, ljude koji stoljećima žive u ovom gradu i za ovaj grad, različite spomenike, kulturne građevine koji je proživio mnogo i koji će mnogo više i proživjeti. Ali budući da nismo upućeni o gradskim spomenicima, možeš li nam reći koje ne smijemo propustiti?

Stari most je najsavjetniji simbol Mostara, ali i cijele Hercegovine, a usudila bi se reći i cijele države. Možda zato što je ovo je čuveno djelo osmanskog mimara, tj. graditelja, Hajrudina, 9. studenoga 1993. upisano na popis svjetske kulturne baštine UNESCO-a. Izgrađen je od 1557. do 1566. godine od lokalnog kamena tenelija, a luk mu je dug skoro 29 i visok 20 metara, što je u 16. stoljeću bio jedan od najvećih lukova na svijetu. Odlikuje se po tankom i elegantnom obliku: profil mosta je bio toliko tanak i visoko iznad vode da je mnogima bilo teško zamisliti da takva građevina se može napraviti od ogromnih kamenih blokova. Primamljiv šarm starog grada,

mjesto gdje se oduvijek preko Neretve bukvalno spajao Istok sa Zapadom. Vrlo je teško reći koji most nema značajnu ulogu u Mostaru, ali izdvojila bih Carinski most. Projektirao ga je inženjer Miloš Komadina i u svojoj prvotnoj verziji bio je namijenjen željezničkom, cestovnom i pješačkom prometu. Njegova izgradnja je počela usred I. svjetskog rata – 1916. Ovaj rat je utjecao na nestašicu radne snage, tako da su većinu radova izvodili austrougarski vojnici i zarobljenici iz Rusije i Italije. Turbulentna historija BiH prikazuje se i kroz datum završetka radova na mostu, 1920. Počela ga je graditi jedna, a u potpunosti ga je završila druga država. Historija se ponavlja jer su svi mostovi u Mostaru bili srušeni za vrijeme rata od '92.-'95. Ali poslije rata je Mostar najprije fizičkom obnovom mostova, ali i onih simboličkih kao što je naša škola, nastavio da spaja Zapad i Istok.

Lijepo, toliko zanimljivosti a još smo tek na mostovima. Recite nam koja bi ste kulturna mjesta u gradu izdvojili?

Inače kultura grada se može osjetiti u svakom sokaku, u svakoj ulici, no posebno značenje dajem Hrvatskom domu Herceg Stjepan Kosača te Muzičkom centru Pavarotti. Bivši Dom kulture, HNK Herceg Stjepan Kosača u prometnom središtu grada, kružnoj ulici Rondo, je 1959. godine započeo ing. Reuf Kadić iz Sarajeva, a cjelovita zgrada je dovršena 1960. godine. Pored najveće pozornice u gradu, najznačajnija odlike zgrade je predvorje koje je multifunkcionalan prostor, koji svojom arhitekturom pruža nebrojene mogućnosti za promociju svakog događaja, prijam visokih zvaničnika i gostiju, te posjetitelja događanja kao što su anualni Dani Matice Hrvatske, Mostarsko proljeće, Večernjakov pečat ili promocija diplomanata Sveučilišta, ali i maturanata vašeg koledža, zar ne?

Tako je. Kad već spominješ događanja u gradu, što to ne bismo trebali propustiti tijekom naše dvije godine boravka u Mostaru?

Puno je toga, ali pored prije navedenih tu su i festival komedije Mostarska liska, kojeg je pokrenulo Narodno pozorište u Mostaru 1991., Šantićeve večeri poezije, Mostarski ljetni festival, Dani filma čiji je pokretač Kazališno-filmska udruga Oktavijan, a koji se od prošle godine održavaju u novoizgrađenom multiplex kinu CineStaru Mepas Malla, tu su i Humski dani poezije, Blues festival i mnogi drugi pojedinačni događaji od kojih sam sigurno zaboravila neke. Najviše pozornosti ipak privlače tradicionalni Skokovi sa Starog mosta.

Kad smo već kod muzike ja bih volio dodati kako je Muzički centar Pavarotti (PMC) otvoren 1997. godine na inicijativu udruženja War Child UK, velikodušno podržan od strane g. Pavarotti-ja, Brian Eno-a, članova U2 i drugih umjetnika, sa ciljem da naprave muzički centar u postratnoj BiH kako bi pomogli ljudima BiH, posebno mladima. Oni su smatrali kako je korištenje muzike i umjetnosti najbrži i najprihvatljiviji način kojim bi se obuhvatili svi dijelovi zajednice i stvorilo se sigurno mjesto gdje bi mladi mogli da izraze svoju kreativnost, talenat i sposobnosti. Što PMC velikodušno mogućava i dan danas.

Spominjete neke svjetske umjetnike, a koji su to najznačajniji umjetnici vašeg grada?

Ima ih mnogo, no najpoznatiji su pjesnici, najprije Aleksa Šantić, Hamza Humo, Ilija Jakovljević te Svetozar Ćorović. Aleksa Šantić je jedan je od najvećih mostarskih i bosanskohercegovačkih pjesnika. Najpoznatije njegove pesme su „Emina“, „Ne vjeruj“, „Ostajte ovdje“ „Što te nema?“ i „Moja otadžbina“, koje su naši gradski muzičari prepjevali na hiljadu načina. Aleksina kuća danas je vrlo dostupan kulturni spomenik, a i on nas sam gleda u obliku bronzanog kipa.

Kao nemostarcu, moram vam reći da se mene dojmila načičkanost vjerskih tornjeva u gradu, koje su to najpoznatije religijske građevine?

Upravu si, Mostar ima brojne minarete džamija od kojih je najpoznatija Karađozbegova džamija, a najveći toranj je onaj Franjevačke crkve sv. Petra i Pavla. Karađozbegova džamija je najveća i jedna od najljepših džamija Hercegovine. Nalazi se u

Ulici braće Fejića i izgrađena je od 1558. prema nacrtima slavnog osmanlijskog arhitekta Sinana. Nadzornik i glavni donator radova bio je mostarski mecena Mehmed beg Karađoz, brat legendarnog osmanskog vezira Rustem-paše Opukovića. Uz džamiju Mehmed-beg je izgradio i medresu, vjersku školu, kao i druge objekte u Mostaru.

Što se tiče povijesti Franjevačke crkve, biskup fra Rafo Barišić dobio je 1862. godine od sultana Abdul Aziza, a preko Omer Paše Latasa, vrhovnog zapovjednika oružanih turskih četa, dopuštenje za izgradnju katoličke crkve u Mostaru. Plan za neoklasičnu korintsku crkvu izradio je fra Franjo iz Vicenze, a voditelj gradnje je bio fra Petar Bakula.

Ove su zgrade pretrpjele velika i teška oštećenja tokom rata, ali su tokom restauracije Starog mosta i starog jezgra grada Mostara 2002.-2004. i one obnovljene

Hvala vam mnogo na pruženim informacijama. Sada kada znam mnogo više o gradu u kojem ću provesti naredne dvije godine života, mogu u potpunosti uživati u čarima grada. Ima li još nešto što biste istakli na kraju intervjua?

Pa, ako možemo, završili bi s riječima najslavnijeg književnika s ovih prostora, našeg nobelovca Ive Andrića koji je u svom Zapisu o Mostaru iz 1946. Ovako opisao grad:

Kad čovjek prenoći u Mostaru, nije zvuk ono što ga probudi ujutru, nego svjetlost. To znam iz iskustva. Svjetlost me je dočekala pri

dolasku u Mostar, pratila za vrijeme mog boravka od jutra do večeri, a docnije, po odlasku, ostajala u meni kao glavna karakteristika moga sjećanja na Mostar.

Uvijek mi se činilo da je to što sija nad ovim od prirode povlaštenim gradom, i što prožima sve u njemu, neka naročita svjetlost, izuzetna po jačini i kakvoći. Uvijek sam mislio da sa njom mora da ulaze u čovjeka ljubav za život, hrabrost i vedrina, smisao za mjeru i stvaralački rad.

Nikad se dovoljno nisam mogao nagledati te svjetlosti, iako sam je sretao svuda. Nje ima u osmjehu ovih ljudi i jasnim samoglasnicima njihovog govora, na licima mladića i djevojaka u predvećernjoj šetnji.

Ona se prelama kao zlatan, nemiran odblesak u čaši mostarske žilavke, živi kao sabijena snaga i slast u ovim breskvama i trešnjama. Ona se krije u sjenovitoj, hladnoj vodi sa Radobolje. Po njoj je Neretvanaša najsjetlija rijeka, po njoj i sam goli krš okolnih brda ima neku stihijsku veličinu.

TEKST
FOTOGRAFIJE
UREDNICI
DIZAJN

Ana Čović, Marija Čerkić i Irsa Nožić
Elvis Krahić i Mia Rotim
Jadranka Bešo, Ilvana Čišić i Saša Šantić
Saša Šantić

